SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 20. oktobra 2005*

V združenih zadevah C-327/03 in C-328/03,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ju je vložilo Bundesverwaltungsgericht (Nemčija) z odločbama z dne 30. aprila 2003, ki sta prispeli na Sodišče 28. julija 2003, v postopkih

Zvezna republika Nemčija

proti

ISIS Multimedia Net GmbH und Co. KG, ki jo zastopa **ISIS Multimedia Net Verwaltungs GmbH** (C-327/03),

Firma O2 (Germany) GmbH und Co. OHG (C-328/03),

* Jezik postopka: nemščina.

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Rosas, predsednik senata, J. Malenovský, S. von Bahr (poročevalec), A. Borg Barthet in U. Lõhmus, sodniki,

generalni pravobranilec: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 11. novembra 2004,

ob upoštevanju pisnih stališč, ki so jih predložili:

— za Zvezno republiko Nemčijo S. Prömper in K. Schierloh, zastopnika,

— za ISIS Multimedia Net GmbH und Co. KG, ki jo zastopa ISIS Multimedia Net Verwaltungs GmbH, R. Schütz, odvetnik,

— za Firmo O2 (Germany) GmbH und Co. OHG M. Hoffmann, odvetnik,

— za vlado Združenega kraljestva K. Manji, zastopnik, skupaj s S. Moore, barrister,

— za Komisijo Evropskih skupnosti C. Schmidt in M. Shotter, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 9. decembra 2004

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na razlago Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 97/13/ES z dne 10. aprila 1997 o skupnem okviru za splošna dovoljenja in posamične licence v sektorju telekomunikacijskih storitev (UL L 117, str. 15).

2 Ta predloga sta bila vložena v okviru dveh sporov med Zvezno republiko Nemčijo in ISIS Multimedia Net GmbH und Co. KG, ki jo zastopa ISIS Multimedia Net Verwaltungs GmbH (v nadaljevanju: Isis Multimedia), in Firmo O2 (Germany) GmbH und Co. OHG (v nadaljevanju: Firma O2) glede pristojbine, ki jo je zahteval

Regulierungsbehörde für Telekommunikation und Post (organ za urejanje telekomunikacij in pošte, v nadaljevanju: organ za urejanje) v okviru vlog za dodelitev telefonskih številk.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

3 Člen 11 Direktive 97/13 določa:

„1. Države članice pazijo, da je namen plačil, naloženih podjetjem na podlagi postopkov za dovoljenje, zgolj pokritje upravnih stroškov za dodelitev, upravljanje, nadzor in uporabo veljavnih posamičnih licenc. Veljavna plačila za posamično licenco so sorazmerna z obsegom zahtevanega dela in so ustrezno in v podrobnostih objavljena, tako da so podatki lahko dostopni.

2. V primeru redkih virov lahko države članice ne glede na prvi odstavek svojim nacionalnim organom za urejanje dovolijo, da naložijo pristojbine, da bi se upoštevala nujnost zagotavljanja optimalne uporabe tega vira. Te pristojbine so nediskriminacijske in upoštevajo zlasti nujnost pospeševanja razvoja inovativnih storitev in konkurence."

Nacionalna ureditev

4 Upoštevna nacionalna ureditev vsebuje člen 43(3) Zakona o telekomunikacijah (Telekommunikationsgesetz) z dne 25. julija 1996 (BGBl. 1996 I, str. 1120, v nadaljevanju: TKG) in Uredbo o pristojbinah za telekomunikacijske številke (Telekommunikations-Nummerngebührenverordnung) z dne 16. avgusta 1999 (BGBl. 1999 I, str. 1887, v nadaljevanju: TNGebV).

5 Člen 43 TKG določa, da organ za urejanje nase prevzema naloge upravljanja oštevilčenja in da odločba o dodelitvi telefonske številke na podlagi vloge privede do pobiranja pristojbine. Način določanja in znesek pristojbine se določi z uredbo v skladu z Zakonom o upravnih stroških (Verwaltungskostengesetz) z dne 23. junija 1970 (BGBl. 1970 I, str. 821).

6 Člen 1 TNGebV, ki se bere v povezavi s točko B1 priloge k tej določbi, v prvotni različici določa, da dodelitev bloka 1000 telefonskih številk v sektorju lokalnega omrežja privede do pobiranja pristojbine 1000 DEM (okrog 500 eurov). Ob zavrnitvi vloge za številke se pristojbina pobira do četrtine zneska pristojbine, ki se pobira za dodelitev številk, torej 250 DEM (okrog 125 EUR).

Spora o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

7 Isis Multimedia in Firma O2, telekomunikacijski podjetji, sta organ za urejanje prosili za dodelitev telefonskih številk.

8 Isis Multimedia je prejela 37 številskih blokov s 1000 desetmestnimi številkami od 43, ki jih je zaprosila. Firma O2 je prejela 2303 številskih blokov s 1000 desetmestnimi številkami od 2324, ki so bile predmet njene vloge. V tem primeru je bila tema podjetjema naložena pristojbina 38.500 DEM in okrog 2,3 milijona DEM.

9 Znesek teh pristojbin je več kot petnajstkrat večji od upravnih stroškov zaradi dodelitve telefonskih številk in več kot trikrat večji od upravnih stroškov, nastalih zaradi zavrnitve vloge za dodelitev številk. Pristojbina za dodeljeno številko znaša okrog 0,1 % letnega prometa, ki ga je mogoče narediti z eno številko.

10 Deutsche Telekom AG (v nadaljevanju: Deutsche Telekom), podjetje, ki je nasledilo zgodovinskega operaterja, ki je imel v Nemčiji monopol na področju telekomunikacij, je upravičen do zaloge 400 milijonov telefonskih številk, ki jih je dobil brezplačno. V skladu z Bundesverwaltungsgerichtom je imel nacionalni zakonodajalec namen temu podjetju naložiti plačilo pristojbine, določene z TNGebV, kot nadomestilo za dodelitev te zaloge, vendar to ni bilo mogoče, ker Deutsche Telekom ni predložil nobene vloge za dodelitev številk in torej člen 43 TKG ni bil uporaben.

11 Isis Multimedia in Firma O2 sta vložili tožbo zoper odločbi organa za urejanje, ki jima je naložil plačilo pristojbin. Njuni tožbi sta bili na prvi stopnji zavrnjeni, vendar je bilo na drugi stopnji njunima pritožbama ugodeno. Organ za urejanje je torej pri Bundesverwaltungsgerichtu vložil zahtevek za revizijo.

12 To sodišče navaja, da sta TKG in la TNGebV v skladu z nemško ustavo. Ravno tako meni, da člen 11(2) Direktive 97/13 omogoča naložitev pristojbine za dodelitev

telefonskih številk, ki naj bi bile redek vir. Kljub temu se sprašuje, ali je v skladu s to določbo, zlasti s potrebo po pospeševanju konkurence, da se za nova telekomunikacijska podjetja uporabi pristojbina, ki deloma odraža gospodarsko vrednost dodeljenih številk, medtem ko je na podlagi nacionalnega prava Deutsche Telekomu nemogoče naložiti plačilo iste pristojbine za zalogo številk, do katerih je upravičen. Bundesverwaltungsgericht meni, da če je treba upoštevati položaj konkurence na trgu, je verjetno, da je taka pristojbina v nasprotju z navedenim členom 11(2).

13 V takih okoliščinah je Bundesverwaltungsgericht prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji, ki sta bili povsem enako oblikovani v zadevah C-327/03 in C-328/03:

„1. Ali je treba Direktivo 97/13 [...] razlagati tako, da se za dodelitev telefonskih številk s strani nacionalnega organa za urejanje lahko določi pristojbina, ki vključuje gospodarsko vrednost dodeljenih številk, čeprav je telekomunikacijsko podjetje, ki opravlja dejavnost na istem trgu, na katerem ima prevladujoč položaj, brezplačno prevzelo zelo veliko število telefonskih številk, ki jih je imel na voljo nekdanji državni monopolist, ki ga je to podjetje nasledilo, in da razlogi nacionalnega prava ne dopuščajo, da bi se naknadno naložile pristojbine na podlagi te nekdanje zaloge številk?

Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

2. Ali se lahko v takem položaju novo vstopajočim na trg naloži enotna pristojbina za dodelitev telefonske številke, ki je enaka določenemu odstotku (v tem primeru 0,1 %) uresničljivega letnega prometa, če se ta številka prenese na končnega uporabnika, ne da bi se upoštevali njihovi drugi stroški vstopa na trg

in ne da bi se na podlagi teh stroškov analizirale njihove možnosti konkuriranja podjetju s prevladujočim položajem?“

14 Zadevi C-327/03 in C-328/03 sta bili združeni s sklepom predsednika Sodišča z dne 16. septembra 2003 za namen pisnega in ustnega postopka in sodbe.

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

15 S prvim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 11(2) Direktive 97/13 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot je zakonodaja iz postopka v glavni stvari, ki določa, da je novi operater na trgu telekomunikacij dolžan plačati pristojbino za dodelitev telefonskih številk, ki vključuje njihovo gospodarsko vrednost, medtem ko je telekomunikacijsko podjetje, ki ima prevladujoči položaj na istem trgu, brezplačno prevzelo zelo veliko zalogo številk, ki jih je imel na voljo nekdanji monopolist, ki ga je to podjetje nasledilo, in nacionalno pravo ne dopušča naknadnega plačila take pristojbine na podlagi te zaloge.

Stališča, predložena Sodišču

16 Isis Multimédia, Firma O2 in Komisija Evropskih skupnosti trdijo, da je obveznost, naložena novim operaterjem, da plačajo pristojbino, ki jo predpisuje TNGebV v

zameno za dodelitev telefonskih številk, potrebnih za ponudbo storitev govorne telefonije njihovim strankam v sektorju lokalnega omrežja, diskriminacijska in ovira razvoj konkurence, ker je Deutsche Telekom za enako storitev brezplačno upravičen do zelo velike zaloge številk. Taka zakonodaja, kot je ta, na kateri je utemeljena pristojbina, naj bi bila torej v nasprotju s pogoji iz člena 11(2), drugi stavek, Direktive 97/13.

17 Nasprotno nemška vlada trdi, prvič, da taka zakonodaja ni diskriminacijska, saj mora Deutsche Telekom, tako kot njegovi konkurenti, plačati pristojbino za dodelitev novih telefonskih številk.

18 Glede zaloge številk, ki jih je Deutsche Telekom prevzel od podjetja, ki ga je nasledil, ta vlada trdi, da v obdobju, ko je ta zaloga nastala, ni bila predpisana nobena pristojbina, ne na podlagi nacionalnega prava ne na podlagi prava Skupnosti. Torej naj ne bi bilo treba na podlagi te zaloge zahtevati naknadnega plačila te pristojbine, ki naj glede na nacionalno pravo nikakor ne bi bilo mogoče.

19 Nemška vlada dodaja, da je neplačilo pristojbine za zalogo telefonskih številk Deutsche Telekoma, do katerih je upravičen, utemeljeno z velikimi stroški, ki jih ima to podjetje zaradi vsestranskega obratovanja in zaradi prevzema velikega števila uradnikov ter posledično obveznosti, da zagotavlja plačevanje njihovih pokojnin.

20 Vlada Združenega kraljestva trdi, da obveznost plačila pristojbine, ki vključuje gospodarsko vrednost dodeljenih telefonskih številk, omogoča upravljanje z redkim virom, ki ga sestavljajo te številke, v skladu z določbami člena 11(2) Direktive 97/13.

Odgovor Sodišča

21 Glede na besedilo člena 11(2) Direktive 97/13 je nujno, da pristojbina izpolnjuje tri pogoje. Najprej mora omogočiti zagotovitev optimalne uporabe redkega vira. Nato ne sme biti diskriminacijska. Končno mora upoštevati nujnost pospeševanja razvoja inovativnih storitev in konkurence.

22 Glede prvega pogoja optimalne uporabe redkega vira nemška vlada in vlada Združenega kraljestva trdita, da so uporabne telefonske številke količinsko omejene in da je torej prvi pogoj izpolnjen.

23 Glede tega je treba ugotoviti, da člen 11(2) Direktive 97/13 omogoča uporabo pristojbine za optimalno upravljanje „redkih virov", vendar ta člen ne definira tega pojma.

24 Torej se je treba sklicevati na določbe pred navedenim členom, zlasti na člen 10(1) te direktive. V skladu s to določbo lahko države članice omejijo število posameznih

licenc za eno vrsto telekomunikacijskih storitev samo, če je treba omogočiti dodelitev številk v zadostnem obsegu. Iz tega izhaja, da je zakonodajalec Skupnosti priznal, da so telefonske številke lahko količinsko omejene in so zato redek vir.

25 Člen 11(2) Direktive 97/13 je treba razumeti tako, da države članice lahko naložijo telekomunikacijskim podjetjem pristojbino, da bi optimalno upravljale dodeljevanje telefonskih številk.

26 Iz tega izhaja, da je prvi pogoj iz navedene direktive izpolnjen, ker je namen obveznosti plačila pristojbine, kot jo določa zakonodaja v postopku v glavni stvari, dodelitev telefonskih številk.

27 Nasprotno se ob zavrnitvi vloge za dodelitev telefonskih številk, ki po definiciji ne zajema nobene uporabe številk in posledično nobenega zmanjšanja razpoložljivih številk, določbe člena 11(2) Direktive 97/13 ne uporabijo. V tem primeru je treba uporabiti splošno pravilo iz prvega odstavka tega člena, v skladu s katerim mora biti plačilo, ki se naloži podjetjem na podlagi postopkov za dovoljenje, omejeno na upravne stroške dela, ki ga povzroči obdelava vloge za številke. Obveznost plačila pristojbine, ki znaša več kot trikratni znesek povzročenih upravnih stroškov, je torej v nasprotju s tem pravilom.

28 Preveriti je še treba, ali obveznost plačila pristojbine za dodelitev telefonskih številk, kot jo predpisuje zakonodaja iz postopka v glavni stvari, izpolnjuje druga pogoja iz člena 11(2) Direktive 97/13.

29 Glede pogoja nediskriminacije je treba opozoriti, da ta zahteva, da se podobni položaji ne obravnavajo različno, razen če je razlikovanje objektivno upravičeno (glej zlasti sodbo z dne 23. novembra 1999 v zadevi Portugalska proti Svetu, C-149/96, Recueil, str. I-8395, točka 91).

30 Glede tega je treba poudariti, da sta Isis Multimedia in Firma O2 tako kot Deutsche Telekom telekomunikacijski podjetji, ki delujeta v sektorju lokalnega omrežja. Za ponudbo storitev morata nujno razpolagati s telefonskimi številkami, ki jih bosta odobrili svojim strankam. Ti podjetji sta torej s stališča ponudbe storitev v primerljivem položaju. Vendar je jasno, da morajo Isis Multimedia, Firma O2 in vsi novi operaterji plačati pristojbino iz člena 1 TNGebV, ki se bere v povezavi s točko B 1 priloge k temu členu, da pridobijo telefonske številke in vstopijo na trg storitev govorne telefonije v sektorju lokalnega omrežja, medtem ko ima Deutsche Telekom na voljo veliko zalogo številk, ki mu omogoča operativnost na tem trgu in za katero ni plačal nobene pristojbine.

31 Ugotoviti je torej treba, da Deutsche Telekom in njegovi konkurenti niso obravnavani enako za vstop na navedeni trg.

32 Okoliščina, da bi moral Deutsche Telekom plačati pristojbino za pridobitev novih številk, v ničemer ne spremeni te ugotovitve, ki se nanaša na vstop operaterjev na trg.

33 Poleg tega dejstvo, da je Deutsche Telekom dobil zalogo številk od podjetja, ki ga je nasledil, zakonito glede na nemško pravo in glede na zakonodajo Skupnosti, ki je veljala, ko je bila ta zaloga prenesena nanj, prav tako ne spremeni navedene ugotovitve.

34 Kljub temu se postavi vprašanje, ali je različno obravnavanje novih operaterjev glede na podjetje, kot je Deutsche Telekom, ki je nasledilo nekdanjega monopolista, lahko upravičeno oziroma ali pomeni diskriminacijo v nasprotju s členom 11(2) Direktive.

35 Nemška vlada trdi, da neplačilo pristojbine za zalogo telefonskih številk, do katerih je Deutsche Telekom upravičen, utemeljuje dejstvo, da mora to podjetje prevzeti naloge vsestranskega obratovanja in da mora zagotavljati plačevanje pokojnin prevzetih uradnikov.

36 Glede tega je treba poudariti, da nemška vlada ni predložila številskih podatkov, da bi podprla svojo trditev, da brezplačna dodelitev navedene zaloge pomeni nadomestilo za stroške, ki jih ima Deutsche Telekom na podlagi obveznosti vsestranskega obratovanja ali zaradi plačevanja pokojnin prevzetih uradnikov. Kot je Sodišče prej presodilo, če člen 11(2) Direktive 97/13 uvaja odstopanje glede na splošno pravilo iz prvega odstavka tega člena, pa ga je treba razlagati restriktivno (glej sodbo z dne 18. septembra 2003 v zadevi Albacom in Infostrada, C-292/01 in C-293/01, Recueil, str. I-9449, točki 33 in 34). Zato se na utemeljitve na podlagi navedenega drugega odstavka ne sme sklicevati zgolj na splošno.

37 S pridržkom razlage, ki omogoča utemeljitev različnega obravnavanja operaterjev, je treba ugotoviti, da je obvezno plačilo pristojbine, ki jo zakonodaja v postopku v

glavni stvari nalaga novim operaterjem za dodelitev telefonskih številk in ki je nujen pogoj za njihov vstop na trg storitev govorne telefonije v sektorju lokalnega omrežja, medtem ko lahko podjetje, ki je nasledilo nekdanjega monopolista, na tem trgu deluje tako, da ima brezplačno na voljo veliko zalogo številk, do teh novih operaterjev diskriminacijsko in je v nasprotju s členom 11(2) Direktive 97/13.

38 Tudi če bi nemški vladi uspelo dokazati domnevno nediskriminacijskost zaloge telefonskih številk, ki so na voljo Deutsche Telekomu, bi bilo treba vseeno preveriti, ali plačilo pristojbine ob dodelitvi številk upošteva nujnost pospeševanja razvoja inovativnih storitev in konkurence v skladu s tretjim pogojem iz člena 11(2).

39 Glede tega je treba opozoriti, da je sistem neizkrivljene konkurence zagotovljen le, če so različnim gospodarskim subjektom zagotovljene enake možnosti (glej sodbo z dne 22. maja 2003 v zadevi Connect Austria, C-462/99, Recueil, str. I-5197, točka 83).

40 Sodišče je že preizkusilo vprašanje v zvezi s pravom konkurence, ki ga je sprožila ureditev, ki določa brezplačno dodelitev javnemu podjetju s prevladujočim položajem nekaterih olajšav pri delovanju, v tem primeru dodatnih frekvenc v sektorju numerične mobilne telefonije, medtem ko je moral novi operater plačati pristojbino za pridobitev licence za isti sektor. Glede tega je Sodišče presodilo, da taka zakonodaja lahko krši določbe člena 82 ES, ker širi ali pospešuje prevladujoči položaj tega podjetja. Kljub temu je navedlo, da pravila konkurence ne nasprotujejo taki zakonodaji, če sta pristojbina, ki jo javno podjetje s prevladujočim položajem prej plača za dodelitev licence v sektorju mobilne telefonije, in brezplačna dodelitev

dodatnih frekvenc gospodarsko enakovredni pristojbini, ki sta naloženi konkurentu (glej zgoraj navedeno sodbo Connect Austria, točke od 85 do 90).

41 Torej je treba izvesti podoben primerjalni preizkus glede pristojbin za dodelitev novih telefonskih številk podjetju s prevladujočin položajem in njegovim konkurentom.

42 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da podjetje s prevladujočim položajem, in sicer Deutsche Telekom, ni plačalo nobene pristojbine za pridobitev zelo velike količine telefonskih številk in da je temu podjetju naloženo plačilo zgolj pristojbine za dodelitev novih številk, medtem ko morajo njegovi konkurenti, novi operaterji, plačati pristojbino že za prvo številko.

43 Jasno je, da je ta pristojbina, izračunana glede na gospodarsko vrednost dodeljenih številk, velik strošek za telekomunikacijska podetja. Novim operaterjem ta strošek bremeni proračun že v uvodni fazi njihove namestitve v sektorju lokalnega omrežja.

44 Iz tega izhaja, da novi operaterji niso v enakem položaju za dodelitev telefonskih številk kot podjetje s prevladujočim položajem in da je posledično konkurenca na trgu storitev glasovne telefonije v sektorju lokalnega omrežja izkrivljena.

45 Namesto da bi občutno olajšala vstop novih operaterjev na trg, kot to navaja peta uvodna izjava Direktive 97/13 (glej zgoraj navedeno sodbo Albacom in Infostrada, točka 35), z zmanjšanjem razlik na področju konkurence med podjetjem s prevladujočim položajem in novimi operaterji na trgu telekomunikacij, je učinek zakonodaje, kot je v postopku v glavni stvari, vzdrževanje teh razlik. Ta zakonodaja pomeni oviro za vstop novih operaterjev na navedeni trg in tako zavira razvoj konkurence in pospeševanje inovativnih storitev, v nasprotju s tretjim pogojem iz člena 11(2) Direktive 97/13.

46 Torej je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 11(2) Direktive 97/13 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot je v postopku v glavni stvari, ki določa, da je novi operater na trgu telekomunikacij dolžan plačati pristojbino za dodelitev telefonskih številk, ki vključuje njihovo gospodarsko vrednost, medtem ko je telekomunikacijsko podjetje s prevladujočim položajem na istem trgu brezplačno prevzelo zelo veliko zalogo številk, ki jih je imel na voljo nekdanji monopolist, ki ga je to podjetje nasledilo, in nacionalno pravo ne dopušča naknadnega plačila take pristojbine na podlagi te zaloge.

Drugo vprašanje

47 Glede na odgovor na prvo vprašanje na drugoni treba odgovoriti.

Stroški

48 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Člen 11(2) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 97/13/ES z dne 10. aprila 1997 o skupnem okviru za splošna dovoljenja in posamične licence v sektorju telekomunikacijskih storitev je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot je v postopku v glavni stvari, ki določa, da je novi operater na trgu telekomunikacij dolžan plačati pristojbino za dodelitev telefonskih številk, ki vključuje njihovo gospodarsko vrednost, medtem ko je telekomunikacijsko podjetje s prevladujočim položajem na istem trgu brezplačno prevzelo zelo veliko zalogo številk, ki jih je imel na voljo nekdanji monopolist, ki ga je to podjetje nasledilo, in nacionalno pravo ne dopušča naknadnega plačila take pristojbine na podlagi te zaloge.

Podpisi